

Postrzeżanie Niemców w Polsce [PL]

15.02.2017

Recommended by Dr. Agnieszka Łada



Postrzeżanie Niemców w Polsce

Obraz Niemiec i Niemców w Polsce ewaluował przez lata. Wpływały na niego przede wszystkim: polsko-niemieckie doświadczenia historyczne, aktualne wydarzenia polityczne, ale także zacieśnianie się współpracy gospodarczej i więzi społecznych. Niemcy zamieszkujący w Polsce nie byli, analizując sytuację ostatniego ćwierćwiecza, i nie są kluczowym czynnikiem wpływającym na ten wizerunek. W debatach publicznych, jeśli podejmowano temat „Niemców w Polsce”, odnoszono się do mniejszości niemieckiej i jej roli, nie zaś do osób, które przyjechały do Polski w ramach procesów migracyjnych, zwłaszcza po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej. Wynika to głównie z niewielkiego odsetka takich osób. Stąd poniżej przedstawione wyniki badań odnoszą się nie do własnych doświadczeń ankietowanych, lecz do ich postrzeżania i wyobrażeń. Z uwagi na rosnące powiązania polsko-niemieckie oraz liczbę niemieckich migrantów w Polsce, obraz Niemców wśród Polaków staje się coraz istotniejszy już nie tylko w wymiarze hipotetycznym, współpracy, czy zrozumienia Niemiec jako kraju, ale także dla stwierdzenia, jak kontakty Polaków i Niemców mogą się układać w życiu codziennym w Polsce.

Brak bezpośrednich skojarzeń z Niemcami jako migrantami

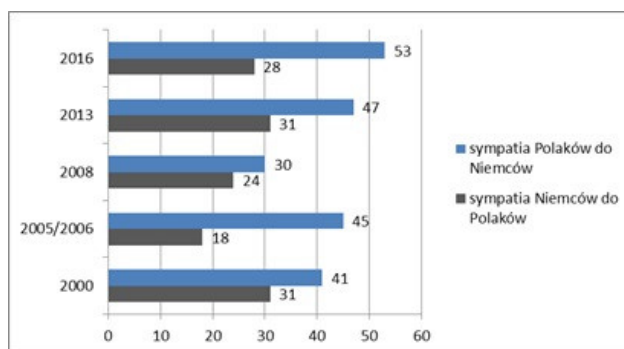
Pośród skojarzeń, jakie Polacy mają ze słowem Niemcy, nie występują te, związane bezpośrednio z osobami z Niemiec mieszkającymi w Polsce. W skojarzeniach niewielką grupę (3% wymienianych wszystkich skojarzeń, respondenci mogli wymienić maksymalnie 3) zajmują natomiast cechy charakteru przypisywane Niemcom. Niemcy określani są jako: arogancy, cwani, nieprzyjemni, nieuczciwi, kombinatorzy, ale i jako: nowocześni

tolerancyjni, mili. Wspominane są też brzydkie kobiety.

Rosnąca sympatia do Niemców

Sympatia Polaków do Niemców regularnie rośnie. W 2016 roku wyrażała ją ponad połowa Polaków. Sympatia Niemców do Polaków jest zdecydowanie mniejsza i zauważalny jest jej spadek.

Wykres 1: Wzajemne poczucie sympatii u Polaków i Niemców – odpowiedzi z lat 2000, 2005/2006, 2008, 2013 i 2016



Na wykresie zsumowany odsetek odpowiedzi „odczuwam dużą sympatię” i „odczuwam sympatię”.

Pytanie: Jaki jest Pana(i) stosunek do...

Odpowiedzi można było udzielić, wskazując odpowiedni punkt w skali 1-5, gdzie 1 – sympatia, 5 – niechęć.

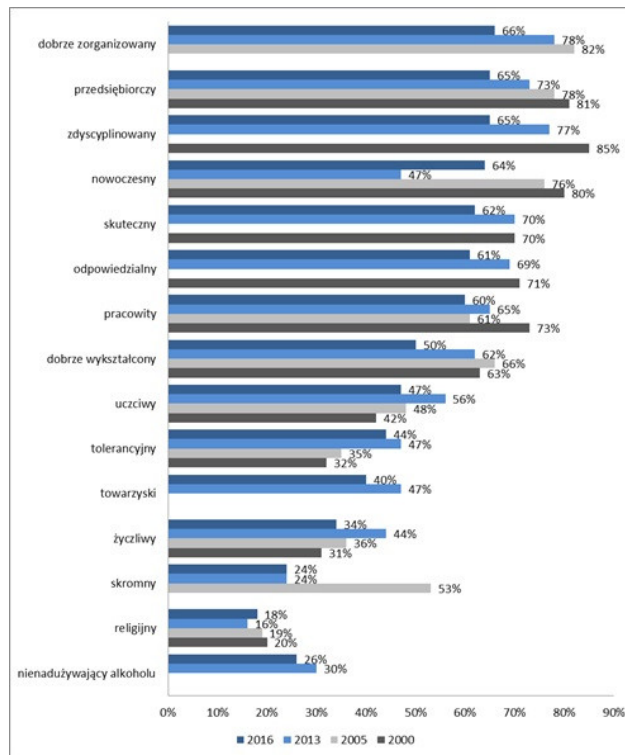
Czynniki społeczno-demograficzne (wiek, miejsce zamieszkania itp.) nie odgrywają w ocenach sympatii Polaków do Niemców statystycznie istotnej roli. Większą sympatią darzą Niemców natomiast Polacy, którzy byli w Niemczech, niż osoby, które w tym kraju nie były.

Polacy o niemieckich cechach charakteru

Przez lata Polacy bardzo pozytywnie oceniali cechy typowego Niemca. Obecnie ten obraz nadal jest dobry, jednak odsetek pozytywnych opinii wyraźnie zmalał, w niektórych wypadkach (dobrze zorganizowany, zdyscyplinowany, dobrze wykształcony, życzliwy) nawet o 10 czy 12 punktów procentowych. Tradycyjnie najrzadziej Polacy przypisują Niemcom takie cechy jak skromność, życzliwość i towarzyskość.

Pomimo spadku ocen pozytywnych nie doszło do wzrostu negatywnych opinii Polaków o niemieckich cechach charakteru. Liczniejsza stała się natomiast grupa ankietowanych wybierających ocenę środkową.

Wykres 2: Polska ocena cech typowego Niemca – odpowiedzi z lat 2000, 2005, 2013 i 2016



Na wykresie przedstawiono sumę odpowiedzi zgadzających się, lub zdecydowanie zgadzających się z opinią, że taka cecha charakteryzuje typowego Niemca.

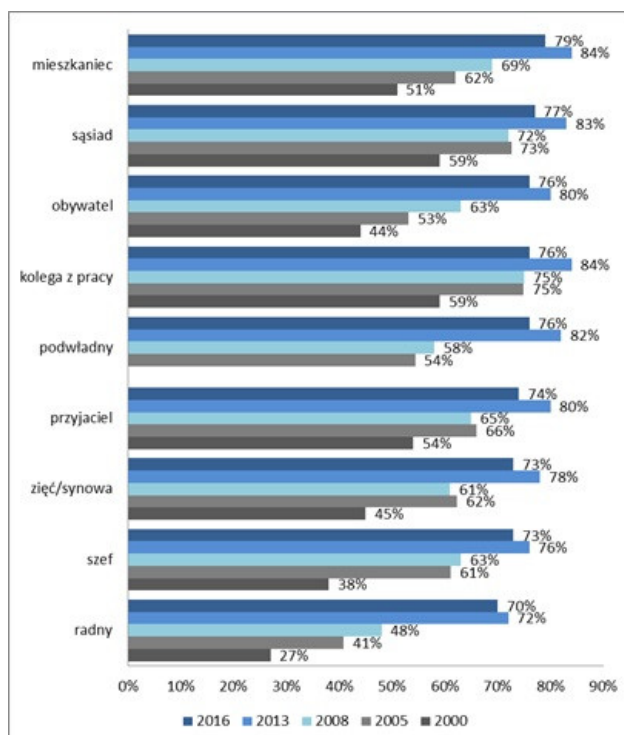
Osoby odwiedzające Niemcy, częściej uznają Niemców za towarzyskich. W odniesieniu do innych cech charakteru nie można zaobserwować podobnych wpływów. Generalnie Polacy, którzy lepiej oceniają Niemcy jako kraj, częściej przypisują „typowemu Niemcowi” pozytywne cechy charakteru. Istnieje także pozytywny związek między ocenami cech charakteru, a sympatią do Niemców – badani wskazujący pozytywniejsze cechy częściej darzą Niemców sympatią oraz akceptują ich w różnych rolach społecznych.

Otwartość na Niemca w różnych rolach społecznych

Polacy akceptują Niemców we wszystkich rolach społecznych, a poziom tej akceptacji jest wysoki. Polacy nie mają nic przeciwko Niemcom zarówno w bardziej neutralnych rolach jako sąsiad czy mieszkaniec, jak i w potencjalnie bardziej emocjonalnych i osobistych, np. przyjaciel czy członek rodziny lub w roli zależnej, np. szefa czy radnego. W ostatnich trzech latach poziom akceptacji jednak nieznacznie spadł. Największy spadek widać w roli kolegi z pracy (8 punktów procentowych), podwładnego, przyjaciela i sąsiada (po 6 punktów procentowych).

Mimo tego, poziom ten pozostaje bardzo wysoki, co może charakteryzować nową postawę – mimo wzrostu ksenofobii i generalnej niechęci do obcych, integracja europejska, która zbliża społeczeństwa Unii Europejskiej, ma dobry wpływ na postawy Polaków. W odniesieniu do Niemców, tradycyjnie uważanych za naród agresorów, dystans się zmniejsza.

Wykres 3: Poziom akceptacji Niemców przez Polaków w różnych rolach społecznych – odpowiedzi z lat 2000, 2005, 2008, 2013 i 2016

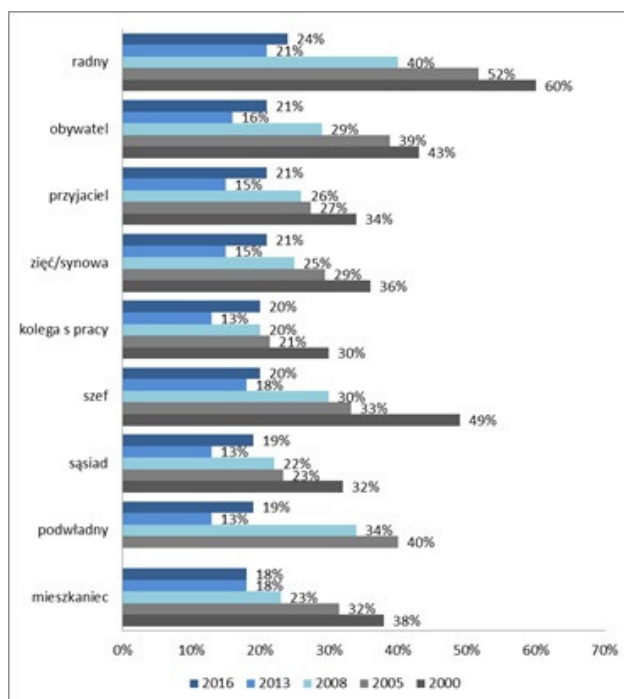


Na wykresie przedstawiono odsetek odpowiedzi twierdzących.

Pytanie: Czy zgodziłby(zgodziłaby) się Pan(i), aby Niemiec: zamieszkał w Polsce na stałe, był Pana(i) najbliższym sąsiadem, otrzymał polskie (niemieckie) obywatelstwo, był Pana(i) podwładnym, pracował razem z Panem(Panią), wszedł do grona pańskich(pani) bliskich przyjaciół, stał się członkiem Pana(i) rodziny przez małżeństwo z Pana(i) dziećmi, kierował firmą, w której Pan(i) pracuje, należał do rady miejskiej w Pana(i) mieście.

Skalę zmian w poziomie akceptacji można zaobserwować, porównując spadek odsetek Polaków niechętnych Niemcom w różnych rolach społecznych. Od 2000 roku zmiany te były czasami ponad dwukrotne, w ostatnich trzech latach poziom braku akceptacji jednak nieznacznie wzrósł.

Wykres 4: Poziom braku akceptacji Niemców przez Polaków w różnych rolach społecznych – odpowiedzi z lat 2000, 2005, 2008, 2013 i 2016



Na wykresie przedstawiono odsetek odpowiedzi zaprzeczających.

Różnice społeczno-demograficzne nie wpływają znacząco na opinie Polaków o Niemcach. W akceptacji Niemca w roli: podwładnego, szefa, kolegi z pracy, sąsiada i przyjaciela pozytywnie wyróżniają się trzydziestolatkowie. W większości ról, częściej niż mieszkańcy innych regionów, akceptują Niemców osoby z południowo-zachodniego regionu Polski. Najbardziej niechętni Niemcom we wszystkich rolach są najsłabiej wykształceni Polacy. Odwiedziny w Niemczech nie dzielą Polaków w otwartości na Niemca w takich rolach społecznych, jak: mieszkaniec, sąsiad, współpracownik, podwładny czy szef. Natomiast różnice są widoczne w pytaniach polityczno-rodzinnych: o obywatelstwo i radnego oraz o przyjaciela czy członka rodziny. Tu akceptacja jest wyższa u osób, które były w Niemczech.

Tekst powstał na podstawie badania z serii Barometr Polska-Niemcy, które stanowi regularne badanie wzajemnego postrzegania się Polaków i Niemców i polega na reprezentatywnym badaniu opinii publicznej w obu krajach. Projekt realizowany jest we współpracy z Fundacją Konrada Adenauera oraz Fundacją Bertelsmanna. Szczegółowe wyniki i

informacje o badaniu w publikacji w języku polskim i niemieckim dostępne na: <http://www.isp.org.pl/barometr2016/pl/> oraz w: Agnieszka Łada (współpraca: Jacek Kucharczyk, Gabriele Schöler), *Barometr Polska-Niemcy 2016, Polacy i Niemcy o sobie nawzajem 25 lat po podpisaniu Traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2016



O autorce:

Dr Agnieszka Łada - doktor nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce Uniwersytetu Warszawskiego. Studiowała nauki polityczne w Warszawie i Berlinie oraz, jako stypendystka Fundacji Konrada Adenauera, psychologię organizacji w Dortmundzie. Jako stypendysta Hertie Foundation ukończyła Executive Master of Public Administration na Hertie School of Governance. *Visiting fellow* w European Policy Centre w Brukseli (2011), *visiting research fellow* na University of Sussex (2012), *visiting scholar* w Alfred von Oppenheim Centre for European Policy Studies, German Council on Foreign Relations (DGAP) w Berlinie (2013). Jest członkiem Rady Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży, Rady Nadzorczej Fundacji Krzyżowa oraz Polsko-Niemieckiej Grupy Ekspertów Krąg Kwirytów i Grupy Kopernika.

<https://www.pol-int.org/en/node/5659?j5Q6rewycZ5HtUDXTWpx7UZE=1>